

Hva er et klimabudsjett?

Klimabudsjett er et styringsverktøy utviklet av norske kommuner, som kan bidra til lokale utslippskutt.

Klimabudsjettet skal sikre at man oppnår mål og jobber systematisk med å redusere utslippene i kommunesamfunnet. Klimabudsjett og -rapportering er integrert i en ordinær budsjettprosess.

Oslo var den første kommunen som tok et slikt budsjett i bruk, i 2017.

Det store flertallet av norske kommuner har i dag et klimabudsjett i en eller annen form. Det bør ta hensyn til kommunenes nåværende rutiner, behov, lokal kontekst og fagkunnskaper.

Hva som inkluderes i klimabudsjettering varierer fra kommune til kommune. Men tallgrunnlaget kan deles opp slik:

- Direkte utslipp
- Indirekte utslipp (arbeides mindre med sammenlignet med direkte utslipp)
- Framskrivninger av utslipp
- Tiltak, virkemidler og påvirkningsmuligheter
- Indikatorer

«Klimaarbeidet er mest effektivt når det går på tvers av gjentatte politikkområder, og kobler nasjonale, regionale og lokale myndighetsnivå. Effektiv og rettferdig klimastyring bygger også på involvering av aktører

som sivilsamfunnet, næringsliv, lokale grupper, mediene, ungdom og urbefolkning. I hvilke grad disse aktørene og andre blir involvert påvirker politisk støtte for klimatiltak og utfallene de får.»

Lærdommer etter arbeid med klimabudsjett

- Det er en stor fordel at klimabudsjettet bygges på et eksisterende styringssystem, slik at budsjett og rapportering er integrert i ordinær budsjettprosess.
- Det er viktig med forankring i hele kommuneorganisasjonen.
- Forankring handler om i hvor stor grad de som skal jobbe med klimabudsjett har fått tilstrekkelige ressurser og mandat fra politisk og administrativ ledelse til å gjøre nødvendige klimabudsjettoppgaver, og at de opplever klimabudsjettet som nyttig.
- Politisk og administrativ ledelse har et særlig ansvar for forankringen.
- En viktig forutsetning for å lykkes med klimaarbeidet er politisk initiativ og vilje til å sette klimaarbeidet høyt på dagsorden i kommunen. Det må avsettes ressurser til å jobbe med det, og finansieringen må samsvare med de politiske ambisjonene.
- Transparens og etterprøvbarehet i klimabudsjettarbeidet er viktig, fremfor å fremstille ting i så godt lys som mulig.
- Det finnes ulike løsninger i kommunene på hvor eierskap og ansvar for klimabudsjettet ligger. Kvalitetssikring hos økonomienheten er gunstig da de har et helhetlig blikk for sektorene som inngår i kommunebudsjettet, og kan avveie ulike hensyn.
- Ansvar for klimabudsjettarbeidet er i flere kommuner i praksis delt mellom miljø- og økonomienheter.
- Kommunenes miljøenheter er helt sentrale og har gjerne en rolle som pådriver for å nå klimamålene, opparbeide et faggrunnlag for klimabudsjettarbeidet og sørge for innspill fra utøvende enheter.
- De fleste kommuner oppgir at tiltaksmulighetene er begrensede. Dermed er samarbeid og påvirkning fra næringsliv, innbyggere, fylkeskommune og andre aktører avgjørende.
- Flere ønsker nasjonale standarder og føringer på hvordan de skal måle indirekte utslipp og referansebaner, samt gode indikatorer for utslippsutvikling som oppdateres jevnlig.
- Ulike framskrivninger er nyttige i klimabudsjettarbeidet. Hvilke typer kommunene bør lage avhenger av behov, men en tiltaksbane og en referansebane vil ha stor verdi for at klimabudsjettet skal fungere som et styringsverktøy.
- Indirekte utslipp er i mindre grad systematisk inkludert i klimabudsjettet. Det kan likevel jobbes med gjennom handlingsplaner, ved å inkludere det kvalitativt i klimaarbeidet, eller ved å ta med tiltak relatert til de indirekte utslippene i arbeidet med direkte utslipp uten at det påvirker klimabudsjettet direkte.

Oslo kommune var den første som utviklet klimabudsjett.
Foto: CICERO

Lærdommer fra FNs klimapanel

- Kommuner og fylkeskommuner kan ofte gå foran ved å utvikle innovative løsninger for lokalt klima- og energiarbeid, transportsektoren, miljø, tilpasning og andre former for bærekraftarbeid.
- Kommuner og fylkeskommuner er viktige for å kutte utslipp fordi kommuner og regionale myndigheter har jurisdiksjon over klimarelevante sektorer som arealbruk, avfall og bypolitikk, de er i stand til å eksperimentere med klimaløsninger og kan inngå partnerskap med privat sektor

Florø, Kinn kommune. Foto: CICERO

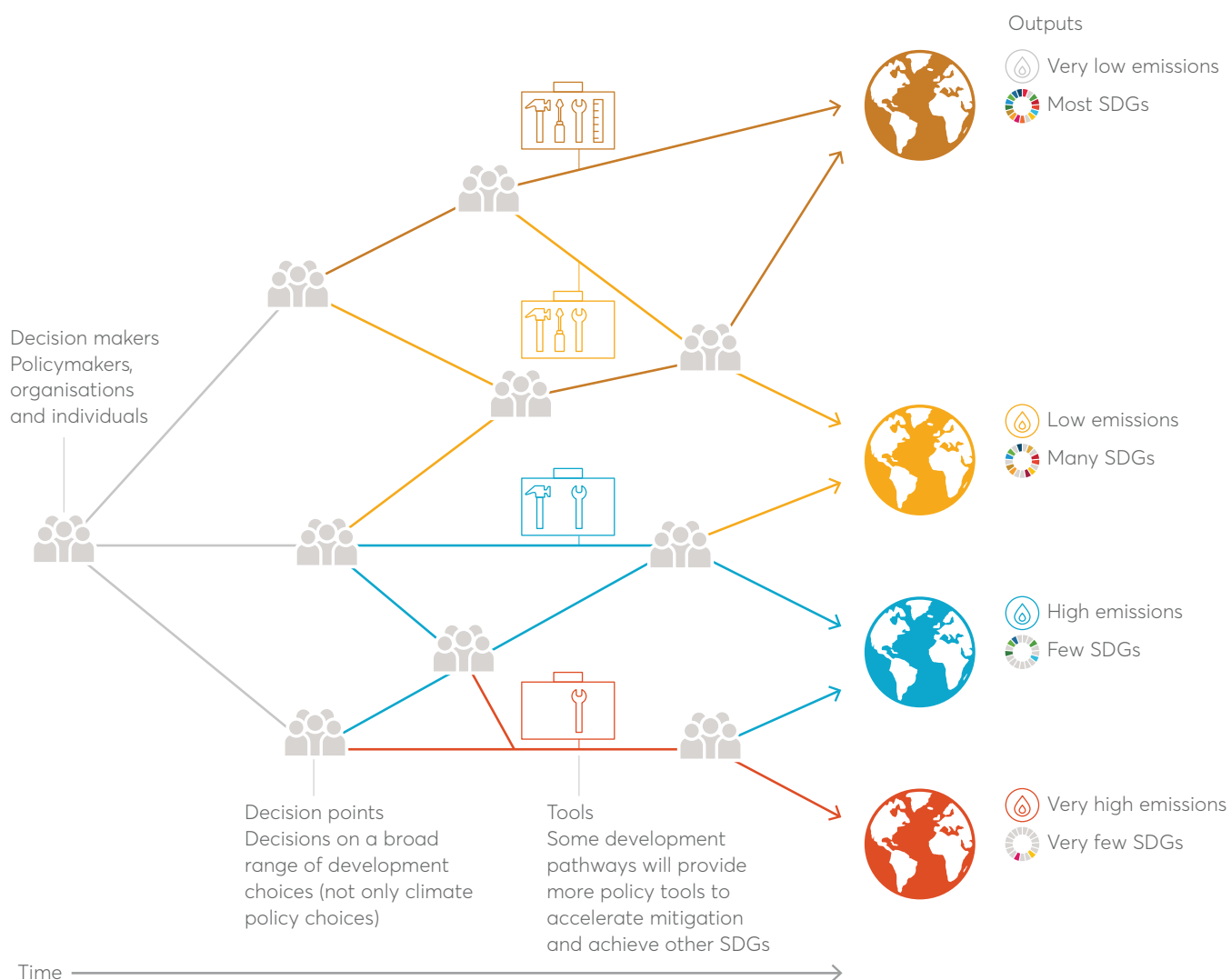

Hva kan norske kommuner gjøre fremover?

- Tenke både utslippskutt og klimatilpasning, i sammenheng med areal- og naturforvaltning.
- Få oversikt over egne utslipp (direkte utslipp, kommunens egne aktiviteter, arealbruk/arealbruksendringer, forbruksbaserte utslipp).
- Identifisere hvilke utslipp kommunen har størst påvirkning på.
- Samarbeide med andre aktører - det er helt sentralt for å kutte utslipp.
- Inkludere energi i klimabudsjettet da utslipp, tiltak og energi er tett vevd sammen.
- Ikke glem sosial rettferdighet/økonomiske fordelings effekter i arbeidet med klimabudsjett.

Sandnes kommune
Foto: CICERO

En skjematisk illustrasjon på hvordan kommuner og andre relevante aktører gjennom beslutninger og bruk av verktøykassen kan redusere barrierer, kutte utslipp og oppnå flere av bærekraftmålene. Figur: FNs klimapanel, sjette hovedrapport.

Kilder:

- FNs klimapanel, sjette hovedrapport
- Rapport fra CICERO, 2020: Utvikling av klimabudsjettarbeidet

Skrevet av:

- Borgar Aamaas, forsker II
- Hege Fantoft Andreassen, senior kommunikasjonsrådgiver
- Eilif Ursin Reed, kommunikasjonsrådgiver

cicero.oslo.no

Last ned digital versjon av faktaarket her.